

i Het Paleis op de Dam in Amsterdam is tussen 1648 en 1665 gebouwd en staat op 13.659 houten palen. De palen zijn geheiligd en vormen de basis voor een stevig fundament.

Hofleverancier in heiwerk

Het Friese werkveld

De aanbesteding voor het graven van het Opeinder kanaal in 1882 was de basis voor het Drachtster heibedrijf Sterk.

Betuwenaar Cornelis Sterk nam de opdracht aan en nu mag het bedrijf zich hofleverancier noemen. Door **Simon Talsma**.

Van de tien bedrijven die in 1882 inschreven op de aanbesteding van Provinciale Staten voor het graven van het Opeinder Kanaal kwam Cornelis Sterk uit Heukelum als laagste uit de bus, met zijn compagnon Tijs Swets uit Ameide in Zuid-Holland. Voor 171.100 gulden werd de opdracht aan hen gegund. Een jaar later begonnen de eerste werkzaamheden. Voor het bedrijf waren dit de eerste werkzaamheden in de provincie Fryslân.

Het betekende ook dat het bedrijf in 2008 zijn 125-jarig bestaan zou vieren. Door ziekte van eigenaar Peter van Halteren werd dat echter een jaar uitgesteld. Spuurwerk voor de uitgave van een jubileumboek bracht vervolgens aan het licht dat Cornelis Sterk al actief was als ondernemer in 1865...

Nu, 130 jaar na de start van de werkzaamheden in Fryslân, heeft het bedrijf afgelopen week het koninklijk predicaat 'Hofleverancier' ontvangen van koningin Beatrix. „Het is de waardering voor het werk dat we in de afgelopen decennia hebben verricht”, zegt huidig directeur Jaap Estié. „De gemeente Smallingerland heeft ons op het spoor gezet dat we hiervoor mogelijk in aanmerking zouden komen. Als kleine of middelgrote onderneming moet je minimaal honderd jaar bestaan en een zeer belangrijke plaats innemen in de regio. Daarbij moet je als bedrijf en leiding van onbesproken ge-

Laarzen behoren nu tot mijn standaard uitrusting

drag zijn. Enkele medewerkers zijn urenlang gemeentelijke archieven ingedoken voor documentatie. Het is een kroon op het werk van de familie Sterk en van de huidige eigenaar Peter van Halteren én alle mensen die werkzaam zijn bij dit bedrijf.”

In de jaren na de klus aan het Opeinder Kanaal specialiseerde het bedrijf zich steeds meer in het plaatsen van grond- en waterkerende constructies met behulp van damwanden voor bijvoorbeeld oeverbescherming, kademuuren, tunnels en bouwputten. In de afgelopen decennia hebben houten damwanden plaatsgemaakt voor de stalen variant. „Maar we gebruiken nog steeds de term heiplanken”, zegt de directeur.

In de ongeveer tien jaar dat Estié nu voor het bedrijf werkt, heeft hij zich de technische achtergrond van het heien eigen gemaakt. „Dat was wel even wennen. Ik kwam van een accountantskantoor en dan is dit toch heel andere koek. Zo kreeg ik van mijn vrouw wel

Directeur Jaap Estié: „Ik kwam van een accountantskantoor en dan is dit toch heel andere koek.”
Foto: Frans Andringa

eens opmerkingen als ik bij een bedrijfsbezoek met mijn netje kleden over het terrein ben geweest. Laarzen horen nu bij mijn standaard uitrusting.”

Innovatie

In de eerste helft van de vorige eeuw werden opdrachten vooral uitgevoerd vanaf werkschepen. De familie Sterk woonde in die periode dan ook voornamelijk op een woonschip dat meeging naar de opdrachten. Werknemers werden ter plaatse aangenomen voor de tijd dat de opdracht duurde. In de tweede helft van de vorige eeuw kwam daar verandering in. Het woonschip werd ingeruild voor een huis aan de vaste wal en er kwam vast personeel met de nodige ervaring. „Dat is ook nood-

zakelijk met de huidige eisen en certificeringen.”

In 1969 kwam het eerste personeelslid bij de familie Sterk in dienst. Geleidelijk groeide het personeelsbestand tot een kleine twintig mensen in het midden van de jaren negentig. Na de overname van het familiebedrijf door Peter van Halteren groeide het aantal werknemers snel. Nu werken er bij het bedrijf zo'n 110 mensen, van wie ongeveer zestig bij de hoofdvestiging in Drachten. Nevenvestigingen zijn er in Eembrugge, het Duitse Bremerhaven en in de Verenigde Staten. Daarnaast voert het bedrijf nu werkzaamheden uit in Letland (Riga) en Noord-Frankrijk.

Door verscherping van de veiligheidsmarges die voor gebouwen en bouwwerken gelden, worden

constructies tegenwoordig veel meer berekend op draagkracht en stevigheid. „We hebben nu drie constructeurs in dienst die hiermee bezig zijn. Zo moeten we tegenwoordig vaak dieper heien - met hei- of trilblokken - maar wordt er ook meer aandacht besteed aan lichter en goedkoper materiaal. Door efficiëntere oplossingen te zoeken, proberen we de concurrentie een stap voor te blijven.”

Het bedrijf is nu een systeem aan het ontwikkelen waarbij er zonder het heien van heiplanken complete betonnen wanden de grond in kunnen worden gevreesd. De eerste fase voor het keren van grond voor de plaatsing van betonnen elementen kan dan worden overgeslagen.

Eind vorige eeuw is er ook een lshal op het terrein in Drachten gebouwd. „Heel belangrijk voor ons bedrijf omdat we zo veel voorbereidend werk kunnen uitvoeren voor opdrachten elders. Metalen stempels - grote steunbuizen die nodig zijn om in een bouwput tegenover elkaar liggende wanden overeind te houden tegen de druk van de grond aan de buitenkant - worden hier op maat gemaakt.” Ook heiplanken die terugkomen van opdrachten wanneer de definitieve, vaak betonnen, wanden zijn geplaatst, kunnen worden gerepareerd. Door schade tijdens het heien, het raken van keien in de grond en het maken van openingen in de heiplanken voor het aanbrengen van speciale stempels komen de materialen niet altijd ongeschonden terug. „Dat wordt hier weer verholpen.” In de hal worden ook tijdelijke bruggen gemaakt.

Werkvoorraad

In Fryslân is het bedrijf nu actief met de aanleg van de De Haak om Leeuwarden, het centrumplan in Drachten met de verbouw van het Raadhuisplein en het heiwerk voor herstel van de sluis in Stavoren. Sterk heeft net als veel branchegenoten te kampen met de crisis in de bouw. „Prijzen staan onder druk en de betalingstermijnen lopen wel wat op. Toch hebben we nu nog wel werk. De lengte van de orderportefeuille is niet anders dan in het verleden.”

Het bedrijf moet van onbesproken gedrag zijn

Estié is voorzichtig positief voor de toekomst. „We hebben standaard enkele maanden werkvoorraad. Wanneer vergunningen worden verleend, vaak na lange procedures, moet meestal in een vroeg stadium heiwerk worden verricht. Veel werk dat in een korte periode wordt uitbesteed en snel moet gebeuren. Dat is altijd zo geweest en blijft ook zo.”

Het bedrijf is vanuit Drachten vooral werkzaam in het gebied boven de lijn Haarlem-Enschede. „Het meeste werk is in Fryslân, Groningen en Overijssel. Maar ook steeds vaker in het buitenland zoals in Noord-Duitsland en Letland”, merkt de directeur op. Het lijkt opmerkelijk dat het bedrijf werk binnen weet te halen in landen waar veel meer goedkopere Oost-Europese arbeiders werkzaam zijn. „Toch worden we vaker ingeschakeld. Niet vanwege de prijs, maar vanwege de expertise die we hebben. Bij wat meer gecompliceerde werken komen wij dan weer in beeld.”

Krimp in de funderingsmarkt

De omzet van heibedrijven, actief in de zogenaamde funde ringsmarkt, is het afgelopen jaar door de crisis in de bouw scherp gedaald. Volgens brancheorganisatie NVAF (Nederlandse Vereniging Aannemers Funderingswerken) is de totale omzet van de NVAF-leden tussen 2011 en 2012 afgenomen met 13 procent tot 500 miljoen euro. Het Economisch Instituut voor de Bouw verwacht dit jaar een verdere daling naar 485 miljoen. In 2017 wordt weer het niveau van 2010 voorzien, circa 540 miljoen euro.

Van de brancheomzet wordt 70 procent behaald door grote bedrijven (bedrijven met een omzet groter dan 25 miljoen euro). Het grootste deel daarvan werkt zelfstandig, bij 30 procent is het funderingsbedrijf onderdeel van een groter concern. Rijkswaterstaat/ProRail en de lagere overheden zijn de belangrijkste opdrachtgevers met elk 30 procent van de markt. Twee derde van de funderingsomzet betreft infrastructuur; utiliteitsbouw en woningbouw genereren op dit moment elk ongeveer 15 procent.

Bij de NVAF-bedrijven werken ongeveer negentienhonderd werknemers, twee derde daarvan werkt op de bouwplaats en een derde is uta-personeel (Uitvoerende Technisch Administratief). Het uta-aandeel is de afgelopen jaren toegenomen. Door pensionering en in mindere mate uitbreidingsvraag komt er een belangrijke wervingsopgave voor de branche aan. De helft van de bedrijven voorziet knelpunten bij het vinden van machinisten en funderingswerkers.